

Asia: VN/2293/2020

Ehdotus hallituksen esitykseksi laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille myönnettävistä apurahoista - työryhmän raportti

Lain soveltamisala (1 §)

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Lain tarkoitus (2 §)

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Rahoitus ja määrärahan jakautuminen (3 §)

Valitse sopivin

En kannata

Muutosehdotus tai muu kommentti

Yhdistyksen edustaja on jättänyt koko työryhmän esitykseen eriävän mielipiteen, koska tietokirjallisuuteen ei esitetty mitään parannusta eikä nykyiselle jakosuhteelle mitään perusteluja.

Laki eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista (jäljempänä kirjailija-kääntäjäapurahalaki) määrittää ne keskeiset periaatteet ja linjat, joiden mukaan kirjallisuutta

tuetaan osana suomalaista kulttuuria. Laki on määritellyt myös, miten julkinen tuki jakautuu kirjallisuuden lajityyppien välillä.

Laki eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista on ollut voimassa lähes 60 vuotta. Tietokirjallisuus tuli apurahojen piiriin 20 vuotta sen säätämisen jälkeen vuonna 1983. Jo Käkelä-Puumalan Tietokirjallisuuden valtioneutkia koskevassa selvityksessä (Käkelä-Puumala Tiina, Tietokirjallisuuden valtioneuti. Kehittämisehdotuksia, Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:15) kiinnitettiin huomiota siihen, että tietokirjallisuuden saama julkinen tuki ei ole kehittynyt samassa suhteessa siihen, miten Suomessa julkaistun tietokirjallisuuden määrä on kasvanut.

Keskeinen osa kirjailija-kääntäjäapurahalain kokonaisuudistamista on kauno- ja tietokirjallisuuden jakosuhte, joka on ollut alusta alkaen 90 % kaunokirjallisuudelle ja 10 % tietokirjallisuudelle.

Kansalliskirjaston Kirjat -julkaisutilaston mukaan Suomessa kustannetusta kirjallisuudesta tietokirjallisuuden osuus on ollut 2010-luvulla 67–77 prosenttia ja vastaavasti siis kaunokirjallisuuden osuus 23–33 prosenttia. Vaikka tietokirjallisuudesta luettaisiin pois tutkimuskirjallisuus ja oppimateriaali, on vuosittain julkaistavan tietokirjallisuuden määrä silti merkittävästi suurempi kuin kaunokirjallisuuden.

Kaikki kirjallisuuden alat ovat tärkeitä. Monet nykyään suositut tietokirjallisuuden lajit, kuten esseistiikka ja narratiivinen tietokirjallisuus, haastavat myös tyyllisesti perinteistä jakoa kauno- ja tietokirjallisuuteen. Perustetta sille, miksi nykyisessä kirjailija-kääntäjäapurahalaissa kauno- ja tietokirjallisuutta kohdellaan niin eriarvoisesti ei ole, kuten ei myöskään sille, miksi tämän tietokirjallisuuden eriarvoisen kohtelun kaunokirjallisuuteen nähden tulisi jatkua myös uudessa laissa, kuten työryhmä esittää. Myöskään kauno- ja tietokirjailijoiden taloudellisesta asemasta tehdyt selvitykset eivät anna perustetta eriarvoiselle kohtelulle.

Tietokirjallisuus itsessään rakentaa yhteiskunnallista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Tietokirjallisuus tarjoaa tietoa, sivistystä, elämyksiä ja iloa. Tiedon tarve yhteiskunnassa ei vähene, vaan kasvaa koko ajan. Ja erityisen tärkeää on, että sitä on tarjolla jäsennellyllä ja luotettavalla tavalla. Tähän tarvitaan tietokirjallisuutta. Tietokirjailijoiden toimintaedellytyksien tukeminen esimerkiksi kirjailija-apurahalla on merkittävää yhteiskunnallisen yhdenvertaisuuden edistämistä.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman kirjaus ”tuetaan kotimaisilla kielillä kirjoitetun tiedekirjallisuuden julkaisemista” ei toteudu työryhmän esityksessä.

Apurahan myöntäminen (4 §)

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Päätöksenteko (5 §)

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Muutoksenhaku (6 §)

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti".

-

Haanpää Sanna-Maria
Suomen tietokirjailijat ry